

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК14 -1-2024
	Випуск	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк. / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування

27 серпня 2024 р.,

протокол № 08

Голова Вченої ради

Галина ТАРАСЮК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні кафедри
туризму та готельно-ресторанної
справи

26 серпня 2024 р., протокол № 09

Завідувач кафедри

Альона КЛИМЧУК

Гарант освітньо-професійної програми

Андрій ЧАГАЙДА

Розробник: старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Діна ЯРМОЛЮК

Житомир
2024-2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Витуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 2

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Основи туризмознавства» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа» затверджена Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування від 27 серпня 2024 р., протокол № 08.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»	Обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		перший	-
Загальна кількість годин — 120 год.		Семестр	
		перший	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	-
		Практичні, семінарські	
		32 год.	-
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		48 год.	- год.
Індивідуальні завдання:			
- год.			
Вид контролю: <u>залік</u>			

Частка аудиторних занять і час 53,3 % аудиторних занять, 46,7 % самостійної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – отримання студентами необхідних знань з наукових основ туризмознавства, а також у формуванні умов для здійснення оцінки туристичних ресурсів, функцій туризму, передумов здійснення туристичної діяльності..

Завданнями вивчення дисципліни полягають у вивченні основних теоретичних положень дисципліни, а також вироблення навичок вибору нових форм та методів здійснення туристичної діяльності при створенні цілісної, ефективної та гнучкої системи управління в рекреаційній сфері в умовах розвитку ринкової економіки.

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких **компетенцій**:

- Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- Знання і розуміння предметної області своєї професії.
- Здатність орієнтуватись в організації туристично-рекреаційного простору.
- Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
- Здатність працювати у полікультурному середовищі.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних загальних та фахових **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»:

ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки в технологій, вести здоровий спосіб життя;

ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;

СК 03. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни;

СК 16. Здатність застосовувати міжнародний досвід збільшення туристично-рекреаційного потенціалу регіону;

ПРН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та рестораних послуг, а також суміжних наук;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 5

ПРН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави;

ПРН 24. Організовувати та просувати на ринку якісне споживання додаткових готельних послуг (екскурсійних, рекреаційних);

ПРН 25. Знати і розуміти особливості туристично-рекреаційного потенціалу регіону, вміти розробляти, просувати та реалізовувати продукт для розвитку інфраструктури.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести дискусію і відстоювати свою позицію; вміння шукати, аналізувати та використовувати інформацію;

- *керування часом*: вміння справлятися із завданнями вчасно;

- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; вміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

- *лідерські якості*: вміння спокійно працювати в напруженому середовищі; вміння ухвалювати рішення; вміння ставити мету, планувати діяльність;

- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 6

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туризму та туристично-рекреаційних ресурсів.

Тема 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТУРИЗМУ. Періодизація історії туризму. Подорожі та мандрівки в епоху стародавнього світу. Подорожі епохи середньовіччя. Подорожі й туризм у XVII-XVIII ст.

Тема 2. СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ТУРИЗМ. Друга половина XX ст. -сучасний етап історії світового туризму. Міжнародне туристичне співробітництво. Світові туристичні регіони.

Тема 3. ІСТОРІЯ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. Мандрівництво як джерело зародження туризму в Україні. Український туризм у XIX – першій половині XX ст. Зародження організованих форм. Туризм в Україні в 70-80-ті роки XX ст. Туризм в Україні на сучасному етапі.

Тема 4. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ.

Поняття та функції туризму. Функції туризму в суспільстві.

Тема 5. СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ. Умови та фактори розвитку туризму. Туризм і сфера послуг. Правові засади діяльності туристичних організацій.

Тема 6. ФОРМИ ТА ВИДИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Форми та види туризму. Види маршрутів і турів. Програми перебування туристів.

Тема 7. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ. Агент по організації туризму. Екскурсовод і гід-перекладач. Менеджер туризму. Професійна етика у туристичній діяльності.

Змістовий модуль 2. Розвиток туристичної індустрії. Проблеми і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства на сучасному етапі.

Тема 8. СИСТЕМА МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ТУРИЗМІ. Суть, типи і напрями маркетингових досліджень в туризмі. Етапи маркетингових досліджень. Форми організації маркетингових досліджень в туризмі.

Тема 9. ЦІНОУТВОРЕННЯ В ТУРИЗМІ. Ціна в комплексі маркетингу туристичного підприємства. Фактори та цілі ціноутворення. Методи ціноутворення в туризмі. Вибір та реалізація цінової стратегії.

Тема 10. ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТУРИСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ. Канали збуту туристичного продукту. Вибір посередників та напрямки співпраці з ними. Планування маркетингової діяльності в туризмі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 7

Тема 11. ОСНОВИ ТУРОПЕРЕЙТИНГУ. Організація роботи туристичної фірми. Технологія організації туристичної подорожі.

Тема 12. НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ. Договірні стосунки в туризмі. Туристичні документи. Туристичні формальності.

Тема 13. ОСНОВИ ЕКСКУРСОЗНАВСТВА. Екскурсія як вид туристичної діяльності. Класифікація екскурсій. Методика створення екскурсії. Методика проведення екскурсії. Техніка проведення екскурсії.

Тема 14. ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИЗМУ. Права та обов'язки туристів. Претензійна робота в сфері туризму. Страхування в туризмі.

Тема 15. БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ. Безпека туристичних подорожей як умова їх організації та здійснення. Фактори ризику в туризмі. Туризм і довкілля.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістові модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
МОДУЛЬ 1					
№ 1	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туризму та туристично-рекреаційних ресурсів				
	Тема 1. Історія розвитку світового туризму	12	4	4	4
	Тема 2. Сучасний світовий туризм	6	2	2	2
	Тема 3. Історія туризму в Україні	12	4	4	4
	Тема 4. Основні теоретичні поняття та їх визначення	6	2	2	2
	Тема 5. Соціальні та правові основи розвитку туризму	6	2	2	2
	Тема 6. Форми та види туристичної діяльності	6	2	2	2
	Тема 7. Професійна діяльність у туристичній галузі	12	4	4	4
	<i>Разом змістовий модуль 1</i>		60	20	20
№ 2	Змістовий модуль 2. Розвиток туристичної індустрії. Проблеми і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства на сучасному етапі				
	Тема 8. Система маркетингових досліджень в туризмі	6	2		4
	Тема 9. Ціноутворення в туризмі	6		2	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 8

	Тема 10. Формування збутової стратегії туристичними підприємствами	6		2	4
	Тема 11. Основи туropolерейтингу	8	2	2	4
	Тема 12. Нормативні документи в туристичній діяльності	10	2	2	6
	Тема 13. Основи екскурсознавства	8	2	2	4
	Тема 14. Економіко-соціальні особливості туризму	8	2	2	4
	Тема 15. Безпека туристичних подорожей	8	2		6
	Разом змістовий модуль 2	60	12	12	36
	ВСЬОГО	120	32	32	56

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ /9

5. Темати практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туризму та туристично-рекреаційних ресурсів		
1.	Історія розвитку світового туризму	4
2.	Сучасний світовий туризм	2
3.	Історія туризму в Україні	4
4.	Основні теоретичні поняття та їх визначення	2
5.	Соціальні та правові основи розвитку туризму	2
6.	Форми та види туристичної діяльності	2
7.	Професійна діяльність у туристичній галузі	4
Змістовий модуль 2. Розвиток туристичної індустрії. Проблеми і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства на сучасному етапі		
8.	Ціноутворення в туризмі	2
9.	Формування збутової стратегії туристичними підприємствами	2
10.	Основи туropolерейтингу	2
11.	Нормативні документи в туристичній діяльності	2
12.	Основи екскурсознавства	2
13.	Економіко-соціальні особливості туризму	2
РАЗОМ		32

6. Завдання для самостійної роботи

Формами організації самостійної роботи студентів при вивченні матеріалу дисципліни є:

- опрацювання основ лекційного матеріалу;
- підготовка до поточного контролю теоретичних знань;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед заліком;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання з підготовкою письмових звітів.

Перелік питань, що виносяться на самостійне опрацювання:

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади вивчення туризму та туристично-рекреаційних ресурсів

Тема 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТУРИЗМУ.

Подорожі та мандрівки в епоху стародавнього світу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 10

Література: 21, 26, 27, 28, 33

Тема 2. СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ТУРИЗМ.

Світові туристичні регіони.

Література: 21, 26, 27, 28, 33

Тема 3. ІСТОРІЯ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.

Туризм в Україні в 70-80-ті роки ХХ ст.

Література: 3, 10

Тема 4. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ.

Функції туризму в суспільстві.

Література: 3, 14, 17, 18

Тема 5. СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.

Туризм і сфера послуг.

Література: 28, 30, 33

Тема 6. ФОРМИ ТА ВИДИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Види маршрутів і турів.

Література: 2, 7, 15, 25

Тема 7. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ.

Професійна етика у туристичній діяльності.

Література: 23, 25, 33

Тема 8. СИСТЕМА МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ТУРИЗМІ.

Форми організації маркетингових досліджень в туризмі.

Література: 5, 8, 12

Змістовий модуль 2. Розвиток туристичної індустрії. Проблеми і перспективи розвитку рекреаційно-туристичного господарства на сучасному етапі

Тема 9. ЦІНОУТВОРЕННЯ В ТУРИЗМІ.

Вибір та реалізація цінової стратегії.

Література: 8, 12, 20

Тема 10. ФОРМУВАННЯ ЗБУТОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТУРИСТИЧНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 11

Вибір посередників та напрямки співпраці з ними.

Література: 15, 16, 17, 18, 25

Тема 11. ОСНОВИ ТУРОПЕРЕЙТИНГУ.

Технологія організації туристичної подорожі.

Література: 16, 17, 18, 25

Тема 12. НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

Туристичні документи.

Література: 23, 26, 27, 28, 33

Тема 13. ОСНОВИ ЕКСКУРСОЗНАВСТВА.

Класифікація екскурсій.

Література: 17, 19

Тема 14. ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТУРИЗМУ.

Права та обов'язки туристів.

Література: 14, 17, 25

Тема 15. БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНИХ ПОДороЖЕЙ.

Туризм і довкілля.

Література: 13, 19

7. Індивідуальні самостійні завдання

Виконання за обраною темою одного з таких завдань: есе; реферату; звіту про індивідуальне навчальне дослідження; аналітичного огляду наукових публікацій у фахових журналах та інших виданнях за темою; анотованого списку публікацій у фахових періодичних виданнях до теми; анотованого списку літературних джерел до теми, які є у фондах бібліотеки університету; анотованого каталогу Інтернет-сайтів, де міститься інформація для вивчення обраної теми.

Теми для виконання індивідуальних завдань:

1. Сутність і характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св. Августина і Фоми Аквінського.
2. Ф. Бекон «Про подорожі».
3. Походження терміну «туризм».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 12

4. Історія розвитку туризму в Україні.
5. Класифікація туристичної діяльності.
6. Геополітичні чинники розвитку туризму.
7. Чинники природної привабливості території для туризму.
8. Критерії виокремлення основних видів туризму.
9. Економічна оцінка природних та історико-культурних туристичних ресурсів.
10. Інфраструктура туризму.
11. Людські ресурси в туризмі.
12. Інформаційні та інформаційно-віртуальні туристичні ресурси.
13. Рекреаційний туризм.
14. Діловий туризм.
15. Релігійно-паломницький туризм.
16. Сентиментальний туризм.
17. Туристичне районування світу.
18. Туристичне районування України.
19. Проблеми дефініції туристичних районів різного таксономічного рангу.
20. Єврорегіони та їхня роль у міжнародній туристичній інтеграції.
21. Безпека туристичної подорожі.
22. Специфічні чинники ризику в туризмі.
23. Сутність і структура маркетингового дослідження туризму.
24. Сегментація туристичного ринку.
25. Кон'юнктура туристичного ринку.
26. Життєвий цикл туристичного продукту.
27. Мотивація і поведінка споживачів туристичного продукту.
28. Значення інформаційних систем управління в туристичній галузі.
29. Комп'ютер у готельному господарстві.
30. Проблеми інвестиційної діяльності у туризмі.
31. Ефективність інвестиційних проектів у туризмі.
32. Міжнародне регулювання туристичної діяльності.
33. Роль та значення Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО).
34. Проблеми регулювання туристичної діяльності в Україні.
35. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства.
36. Концепція системності та модель рекреаційної системи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 13

37. Концепція розвитку туризму як зустрічі культур.

38. Концепція туристичної урбанізації.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 25. Знати і розуміти особливості туристично-рекреаційного потенціалу регіону, вміти розробляти, просувати та реалізовувати продукт для розвитку інфраструктури.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (презентація) – Практичні методи – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор) – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, виконання завдань, проведення розрахунків, підготовка доповідей та презентацій)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 14

9. Методи контролю

Перевірка досягнення результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 25. Знати і розуміти особливості туристично-рекреаційного потенціалу регіону, вміти розробляти, просувати та реалізовувати продукт для розвитку інфраструктури.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, кейсів – Поточне тестування – Перевірка виконання індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Залік

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання;

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 15

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми навчання	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	45	–
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	15	–
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): – участь у конференціях, семінарах або інших наукових заходах; – презентація інноваційних ідей на тему, що вивчається; – участь у наукових студентських конференціях (написання тези доповідей та презентація доповіді на конференції); – публікація наукових статей; участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах	до 20	
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	–

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	20	–
Участь у дискусії	10	–
Виконання поточних тестових завдань	10	–
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40	–

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 16

$$P_{НЗ} = (P_{В100} \times ВК_{В} + P_{УД100} \times ВК_{УД} + P_{ТЗ100} \times ВК_{ТЗ}) \times K_{НЗ}, \quad (1)$$

де $P_{НЗ}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$P_{В100}$, $P_{УД100}$, $P_{ТЗ100}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання тестових завдань (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-бальною шкалою);

$ВК_{В}$, $ВК_{УД}$, $ВК_{ТЗ}$ – вагові коефіцієнти відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання тестових завдань. Значення вагових коефіцієнтів становить:

– для здобувачів денної форми навчання (у кожному семестрі вивчення навчальної дисципліни):

$$ВК_{В} = 20 \div 45 = 0,45;$$

$$ВК_{УД} = 10 \div 45 = 0,22;$$

$$ВК_{ТЗ} = 10 \div 45 = 0,22;$$

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт. Значення коригувального коефіцієнту становить:

– для здобувачів денної форми навчання (у кожному семестрі вивчення навчальної дисципліни) $K_{НЗ} = 40 \div 100 = 0,40$;

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти денної форми навчання	Кількість балів за семестр
Виконання завдань модульного контролю 1	40
Разом за виконання завдань модульного контролю	40

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 17

навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми¹. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми¹.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 18

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Ваучер – документ, виданий туристичною або транспортною фірмою на підтвердження того, що турист оплатив конкретні види послуг: проживання в готелі, харчування, екскурсійне обслуговування, проїзд на транспорті і т.д. і є підставою для отримання цього обслуговування.	A voucher is a document issued by a travel or transportation company to confirm that a tourist has paid for specific types of services: hotel accommodation, meals, excursions, transportation, etc. and is the basis for receiving these services.
2	Високий сезон – період найбільшої активності в туризмі, найпопулярніший час року для подорожей; період найбільш високих тарифів на туристичні послуги. Високий сезон не завжди збігається з порами року. Одна з важливих характеристик високого сезону – великі штрафних санкції за ануляцію (скасування) туру.	High season is the period of the greatest activity in tourism, the most popular time of year for travel; the period of the highest tariffs for travel services. High season does not always coincide with the seasons. One of the important characteristics of the high season is the large penalties for canceling a tour.
...	Гід – провідник-професіонал, що показує туристам визначні місця міста або місцевості.	A tour guide is a professional guide who shows tourists the sights of a city or area.
	Індивідуальний тур – тур з певним набором турпослуг, замовлений клієнтом (або невеликою групою) за своїм розсудом, включаючи розміщення, харчування, трансфер, екскурсійну і розважальну програму.	Individual tour - a tour with a certain set of tour services ordered by the client (or a small group) at their own discretion, including accommodation, meals, transfers, excursions and entertainment.
	Інклюзив-тур – основний вид індивідуального або групового туру. Як правило, є чітко спланованою по маршруту, часу, терміну, набору і якості	An inclusive tour is the main type of individual or group tour. As a rule, it is a trip that is clearly planned in terms of route, time, duration, set and quality of services, which is

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 19

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	послуг поїздки, яка продається споживачу як нероздільний на елементи товар за загальною ціною, звичайно включає в себе вартість як обслуговування, так і проїзду за маршрутом.	sold to the consumer as an indivisible product at a total price, usually including the cost of both service and travel along the route.
	Квота – кількість номерів, що виділяються засобом розміщення туроператору, турагенту на підставі договору і в певний час.	Quota is the number of rooms allocated by an accommodation facility to a tour operator or travel agent on the basis of a contract and at a certain time.
	Кейтеринг – надання харчування і напоїв поза приміщенням кафе чи ресторану.	Catering is the provision of food and drinks outside the premises of a cafe or restaurant.
	Кемпінг – табір для автотуристів, обладнаний наметами або іншими легкими спорудами літнього типу (наприклад, бунгало), автомобільною стоянкою, системою водопостачання та каналізації, а також пристосуваннями для приготування їжі.	Camping is a camp for motorists equipped with tents or other light summer-type structures (e.g., bungalows), a parking lot, water supply and sewage systems, and cooking facilities.
	Митниця – державна установа, яка здійснює контроль і пропуск товарів і особистих речей, що провозяться через кордон, і стягування мита.	A customs office is a government agency that controls and clears goods and personal belongings transported across the border and collects customs duties.
	Мотель – готель для автотуристів, що знаходиться на автостраді, як правило, обладнаний гаражем, станцією технічного обслуговування, автозаправної станцією та іншими службами, необхідними автотуристам.	Motel - a hotel for motorists located on a motorway, usually equipped with a garage, service station, petrol station and other services required by motorists.
	Низкий сезон – найменш популярний час для подорожей – період максимальних знижок на тури.	Low season is the least popular time for travel - the period of maximum discounts on tours.
	Організатор туру – приватна особа (часто турагент) або організація, яка збирає групу туристів для участі в турі, що надається туристичною фірмою. Як правило, організатору туру може надаватися безоплатна поїздка за даним маршрутом.	Tour organiser is a private individual (often a travel agent) or an organisation that gathers a group of tourists to participate in a tour provided by a travel company. As a rule, a tour organiser may be provided with a free trip on a given route.
	Організований туризм – поїздка, організована туристичними фірмами по стандартному або розробленим самим туристом маршрутом.	Organised tourism is a trip organised by travel agencies on a standard or tourist-designed route.
	Пекідж-тур – будь-який тур (індивідуальний або груповий), що включає в себе певний набір послуг (перевезення, розміщення, харчування, екскурсії, тощо), загальна продажна ціна	A package tour is any tour (individual or group) that includes a certain set of services (transportation, accommodation, meals, excursions, etc.), the total selling price of

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 20

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	екскурсії і т.д.), загальна вартість продажу якого дорівнює вартості його елементів.	which is equal to the cost of its elements.
	Рекламний тур (ознайомча поїздка) – безкоштовний або пільговий тур, організований для турагенцій і/або співробітників авіакомпаній з метою їх ознайомлення з певними туристичними маршрутами та центрами.	Promotional tour (familiarisation trip) is a free or discounted tour organised for travel agencies and/or airline employees to familiarise them with certain tourist routes and centres.
	Таймшер – купівля права користування номером на один-два тижні в тому чи іншому місці протягом тривалого періоду. При цьому створюються умови для обміну місцями відпочинку, що дозволяє власникам таймшерів міняти місце відпочинку.	A timeshare is the purchase of the right to use a room for one or two weeks in a particular place over a long period of time. This creates conditions for the exchange of holiday destinations, which allows timeshare owners to change their holiday destination.
	Такс-фрі (tax free) – система часткового повернення податку на додану вартість в ряді країн при купівлі та вивезенні товару іноземцями. Як правило, використовується в великих магазинах при купівлі товару дорожче певної суми. Гроші можуть повертатися при перетині кордону або в країні постійного перебування.	Tax free is a system of partial refunds of value added tax in a number of countries when foreigners purchase and export goods. As a rule, it is used in large stores when purchasing goods over a certain amount. The money can be refunded when crossing the border or in the country of permanent residence.
	Трансфер – будь-яке перевезення туриста всередині туристичного центру (доставка з вокзалу, аеропорту або морського порту в готель і назад; з одного вокзалу, аеро-або морського порту на інший; з готелю в театр і назад).	Transfer is any transportation of a tourist within a tourist centre (delivery from a railway station, airport or seaport to a hotel and back; from one railway station, airport or seaport to another; from a hotel to a theatre and back).
	Тур – поїздка за певним маршрутом в певний термін з певним комплексом послуг (перевезення, розміщення, харчування та ін.). Розрізняють індивідуальну та групову подорож.	Tour - a trip along a certain route within a certain period of time with a certain range of services (transportation, accommodation, meals, etc.). There are individual and group tours.
	Туристичне агентство (⇒ турагенція) – роздрібна туристична фірма, що займається реалізацією турів населенню, які організовуються гуртовими туристичними фірмами, а також продажем споживачам окремих туристичних послуг (транспортних квитків, екскурсій і т.п.).	A travel agency (⇒ travel agency) is a retail travel company that sells tours to the public organised by wholesale travel companies, as well as sells individual travel services (transport tickets, excursions, etc.) to consumers.
	Туроператор – оптова туристична фірма, що займається розробкою турів, розрахованих на масовий споживчий попит, їх рекламою і збутом через мережу роздрібних турагентів.	A tour operator is a wholesale travel company that develops tours designed for mass consumer demand, advertises and sells them through a network of retail travel agents.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 21

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	Хостел – готель, що працює за принципом гуртожитку. В цьому випадку здаються не номери, а ліжко-місця. Це дешевше, але не так безпечно і комфортно, та й не завжди дешевше.	A hostel is a hotel that operates on the principle of a dormitory. In this case, it is not rooms that are rented, but beds. It is cheaper, but not as safe and comfortable, and not always cheaper.
	Чартер – договір між власниками транспортного засобу (теплохода, літака, автобуса і т.п.) і фрахтувальником (наймачем) на оренду всього транспортного засобу або його частини на певний рейс або термін.	Charter is a contract between the owners of a vehicle (ship, aircraft, bus, etc.) and the charterer (lessee) for the lease of all or part of the vehicle for a certain voyage or period.
	Шведський стіл – вид самообслуговування в ресторанах, кафе, що відрізняється тим, що відвідувачі за єдину усереднену плату одержують будь-яку кількість страв за своїм бажанням серед запропонованих, заздалегідь виставлених в залі.	A buffet is a type of self-service in restaurants and cafes that differs in that visitors receive any number of dishes of their choice from the ones offered in advance for a single average fee.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Абрамов В. В., Тонкошкур М. В. Історія туризму : підруч. Харків: Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, 2010. 294 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. К.: В-во Київського університету, 2001. 395с.
3. Внутрішній туризм в Україні: окремі аспекти. Збірка статей. К.: Вид-во ФПУ, 2007. 161 с.
4. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2004. 192 с.
5. Забалдіна Ю.Б. Маркетинг туристичного підприємства: Навчальний посібник. – К. Вид-во ФПУ, 2002. – 196 с.
6. Закон України «Про туризм» від 18.11.2003 р. із змінами // ВВР. URL : www.rada.gov.ua.
7. Закон України «Про музеї та музейну справу» від 29 червня 1995 р. №29/95 // Відомості Верховної Ради України. 1995. - №25. Ст. 191.
8. Килимистий С.М. Анімація в туризмі: Навчальний посібник. К.: Вид-во ФПУ, 2007. 188 с.
9. Лук'яненко В.А. Охорона праці в туризмі: Конспект лекцій. К. Вид-во ФПУ, 2007. 230 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 22

10. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) К.: Альтерпрес, 2002. 436с.
11. Мезенцев К.В., Мезенцева Н.І. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Навчальний посібник. К. Вид-во ФПУ, 2003. 160 с.
12. На допомогу підприємцеві туристичної галузі: Методичний посібник. Вип. 1. Господарська діяльність. Ліцензування. Дозволи на туристичний супровід. Сертифікація. Безпека перевезень. К. Вид-во ФПУ, 2005. 127 с.
13. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності: Навчальний посібник. 2-е вид., випр. та доп. К. Вид-во ФПУ, 2006. 76 с.
14. Фастовець О.О. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: Навчальний посібник. К.: Вид-во ФПУ, 2007. 233с.
15. Шарапова А.О. Ціни та ціноутворення у туризмі: Конспект лекцій. К. Вид-во ФПУ, 2007. 101 с.

Допоміжна література

16. Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Д. Заставного. К.: Знання, 2006. 575 с.
17. Устименко Л. М., Афанасьєв І. Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. К. : Альтерпрес, 2008. 354 с.
18. Універсальний довідник з ділових паперів та ділової етики К.: Довіра, 2003. – 623 с.
19. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні : Навч. посібник. К. : Вища школа, 2002. 195с.
20. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія екскурсійної справи в Україні. К.: Вища школа, 2004. 195 с.
21. Халовой Дж.К., Тейлор Н. Туристичний бізнес: Пер с 7-го англ. изд. К.: Знання, 2007. 318 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

22. Всесвітній економічний форум (англ.) URL: <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/index.htm>
23. Всесвітня рада з туризму і подорожей (The World Travel & Tourism Council) (англ.) URL: http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Economic_Data_Search_Tool/index.php
24. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua>
25. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
26. Офіційний веб-портал Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
27. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО (англ.) URL: <http://whc.unesco.org>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК16- 1-2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк __ / 23

28. The World Factbook ЦРУ США (англ.) URL: <http://www.cia.gov>
29. World Tourism Organization UNWTO URL: <http://www2.unwto.org>
30. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму (ДАРТ) URL: <https://www.tourism.gov.ua>